Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

zo 6. marca 2025 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vlastné zdroje Európskej únie – Ochrana finančných záujmov Únie – Nariadenie č. 1299/2013 – Osobitné ustanovenia na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja – Článok 27 – Vymáhanie súm vyplatených v nadväznosti na nezrovnalosť od hlavného príjemcu – Vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 447/2014 – Nástroj predvstupovej pomoci (IPA II) – Osobitné pravidlá pre vykonávanie – Články 40 a 46 – Finančná oprava v prípade nezrovnalosti – Rozhodnutie o finančnej oprave určené príjemcovi, ktorý nie je hlavným príjemcom – Právo hlavného príjemcu zúčastniť sa na správnom a súdnom konaní vo veci tohto rozhodnutia – Články 41 a 47 Charty základných práv Európskej únie“

Vo veci C-620/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Administrativen săd Sofija-oblast (Správny súd Sofia-okolie, Bulharsko) z 21. septembra 2023 a doručený Súdnemu dvoru 6. októbra 2023, ktorý súvisí s konaním:

„NOV ŽIVOT 1919“ Nč

proti

Răkovoditel na Upravľavaštija organ na programata za transgranično sătrudničestvo INTERREG-IPP,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda deviatej komory N. Jääskinen, vykonávajúci funkciu predsedu ôsmej komory, sudcovia M. Gavalec (spravodajca) a J. Passer,

generálna advokátka: T. Ćapeta,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Európska komisia, v zastúpení: D. Drambozova, C. Ehrbar a J. Hradil, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: bulharčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 40 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 447/2014 z 2. mája 2014 o osobitných pravidlách pre vykonávanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 231/2014, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA II) (Ú. v. EÚ L 132, 2014, s. 32), ako aj článkov 41 a 47 Charty základných práv Európskej únie.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi centrom „NOV ŽIVOT 1919“ a Răkovoditel na Upravľavaštija organ na programata za transgranično sătrudničestvo INTERREG-IPP (vedúci riadiaceho orgánu programu cezhraničnej spolupráce INTERREG IPA, Bulharsko) (ďalej len „riadiaci orgán“) vo veci rozhodnutia, ktorým tento orgán prijal finančnú opravu v nadväznosti na nezrovnalosť zistenú pri realizácii projektu financovaného z fondov Európskej únie.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie (EÚ) č. 1299/2013

3 Článok 27 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1299/2013 zo 17. decembra 2013 o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 259), nazvaný „Rozpočtové záväzky, platby a vymáhanie“, stanovuje:

„…

2. Riadiaci orgán zabezpečí, aby sa každá suma vyplatená ako výsledok nezrovnalosti vymáhala od hlavného alebo jediného prijímateľa. Prijímatelia vrátia hlavnému prijímateľovi všetky neoprávnene vyplatené sumy.

3. Ak sa hlavnému prijímateľovi nepodarí zabezpečiť vrátenie týchto súm od ostatných prijímateľov pomoci alebo ak sa riadiacemu orgánu nepodarí zabezpečiť vrátenie takýchto súm od hlavného alebo jediného prijímateľa, členský štát alebo tretia krajina, na území ktorej sa príslušný prijímateľ nachádza alebo v ktorej je registrovan[é] [Európske zoskupenie územnej spolupráce], nahradí riadiacemu orgánu akúkoľvek sumu neoprávnene vyplatenú tomuto prijímateľovi. Riadiaci orgán je zodpovedný za vrátenie príslušných súm do všeobecného rozpočtu Únie v súlade s rozdelením zodpovednosti medzi zúčastnené členské štáty ustanoveným v programe spolupráce.“

Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013

4 Podľa odôvodnenia 65 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 320):

„Členské štáty by mali prijať primerané opatrenia, aby zabezpečili správne vytvorenie a fungovanie svojich systémov riadenia a kontroly s cieľom poskytnúť istotu, ak ide o zákonné a regulárne využívanie [európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF)]. …“

5 Článok 2 bod 36 tohto nariadenia stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

…

36. ‚nezrovnalosť‘ je akékoľvek porušenie práva Únie alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, ktorý sa zúčastňuje na vykonávaní EŠIF, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie rozpočtu Únie zaťažením rozpočtu Únie neoprávnenou výdavkovou položkou“.

6 Článok 143 uvedeného nariadenia, nazvaný „Finančné opravy vykonané členskými štátmi“, stanovuje:

„1. Členské štáty sú v prvom rade zodpovedné za vyšetrovanie nezrovnalostí a uskutočňovanie požadovaných finančných opráv a vymáhanie. V prípade systémovej nezrovnalosti členský štát rozšíri svoje vyšetrovanie na všetky operácie, ktoré by mohli byť negatívne ovplyvnené.

2. Členské štáty vykonajú požadované finančné opravy v súvislosti s individuálnymi alebo systémovými nezrovnalosťami zistenými v operáciách alebo operačných programoch. Finančné opravy pozostávajú zo zrušenia celého verejného príspevku na operáciu alebo operačný program alebo jeho časti. Členský štát vezme do úvahy povahu a závažnosť nezrovnalostí a finančnú stratu spôsobenú fondom alebo [Európskemu námornému a rybárskemu fondu (ENRF)] a uplatní primeranú opravu. Finančné opravy sa zaznamenajú do účtov za účtovný rok, v ktorom sa rozhodlo o zrušení.

…“

Vykonávacie nariadenie č. 447/2014

7 Podľa článku 6 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014, nazvaného „Rozhodnutia o financovaní a dohody o financovaní“:

„…

3. V dohodách o financovaní sa okrem toho uvádzajú podmienky, za ktorých sa riadi pomoc v rámci [nástroja predvstupovej pomoci (IPA II)] vrátane platných spôsobov vykonávania, intenzity pomoci, termínov vykonávania, ako aj pravidiel týkajúcich sa oprávnenosti výdavkov. …

4. Dohody o financovaní pre programy cezhraničnej spolupráce, ako sú uvedené v hlave VI kapitole II, môže podpísať aj členský štát, v ktorom má sídlo riadiaci orgán príslušného programu. …“

8 Hlava VI tohto vykonávacieho nariadenia, nazvaná „Cezhraničná spolupráca“, obsahuje kapitolu II, nazvanú „Cezhraničná spolupráca medzi členskými štátmi a príjemcami v rámci IPA II“, ktorej súčasťou je článok 33 uvedeného vykonávacieho nariadenia, ktorý znie takto:

„1. Pokiaľ ide [o] členský štát (členské štáty) zúčastňujúci sa na programe cezhraničnej spolupráce podľa tejto kapitoly, najmä členský štát, v ktorom má sídlo riadiaci orgán, uplatňujú sa pravidlá uplatniteľné na európsku územnú spoluprácu uvedené v nariadení [č. 1303/2013] a v nariadení [č. 1299/2013], ako sa uvádza v tejto kapitole. Ak tieto pravidlá odkazujú na európske štrukturálne a investičné fondy, ako sú vymedzené v článku 1 nariadenia [č. 1303/2013], na účely tejto kapitoly sa považujú za pravidlá týkajúce sa aj pomoci v rámci IPA II.

2. Pokiaľ ide o príjemcov v rámci IPA II zúčastňujúcich sa na programe cezhraničnej spolupráce podľa tejto kapitoly, uplatňujú sa pravidlá vzťahujúce sa na európsku územnú spoluprácu, ako sa uvádza v tejto kapitole, a to bez toho, aby boli dotknuté odôvodnené odchýlky stanovené v príslušnej dohode o financovaní“.

9 Článok 40 toho istého vykonávacieho nariadenia, nazvaný „Príjemcovia“, stanovuje:

„1. Ak pre operáciu v rámci programu cezhraničnej spolupráce existujú dvaja alebo viacerí príjemcovia, jeden z nich je určený všetkými príjemcami ako hlavný príjemca.

2. Hlavný príjemca vykonáva tieto úlohy:

a) s ostatnými príjemcami stanovuje podmienky v dohode obsahujúcej ustanovenia, ktorými sa okrem iného zaručuje riadne finančné hospodárenie s prostriedkami pridelenými na operáciu, ako aj podmienky vymáhania neoprávnene vyplatených súm;

b) preberá zodpovednosť za zabezpečenie vykonávania celej operácie;

c) zabezpečuje, aby výdavky predložené všetkými príjemcami vznikli pri vykonávaní operácie a zodpovedali činnostiam dohodnutým medzi všetkými príjemcami a boli v súlade s dokumentáciou poskytnutou riadiacim orgánom, ako sa uvádza v odseku 6;

d) zabezpečuje, aby boli výdavky predložené ďalšími príjemcami overené kontrolórom (kontrolórmi), ak toto overenie nevykonal riadiaci orgán podľa článku 23 ods. 1 nariadenia [č. 1299/2013].

3. Ak nie je v ustanoveniach uvedených v odseku 2 písm. a) stanovené inak, hlavný príjemca zabezpečuje, že ostatní príjemcovia dostanú čo najrýchlejšie a v celkovej výške celú sumu verejnej podpory. Žiadna suma sa nesmie odpočítať ani zadržať a ani sa nesmie vyberať žiadny ďalší osobitný poplatok alebo iný poplatok s rovnakým účinkom, ktorý by tieto sumy pre ostatných príjemcov znižoval.

4. Hlavný alebo jediný príjemca musí mať sídlo v účastníckej krajine.

5. Bez ohľadu na článok 39 ods. 2 tohto nariadenia môže Európske zoskupenie územnej spolupráce zriadené podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 [z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS) (Ú. v. EÚ L 210, 2006, s. 19)] alebo iný právny subjekt zriadený podľa zákonov niektorej účastníckej krajiny požiadať ako jediný príjemca o operáciu za predpokladu, že ho zriaďujú štátne orgány a subjekty minimálne z dvoch účastníckych krajín.

6. Riadiaci orgán môže hlavnému alebo jedinému príjemcovi pre každú operáciu poskytnúť dokumentáciu obsahujúcu stanovené podmienky podpory operácie vrátane osobitných požiadaviek týkajúcich sa produktov alebo služieb, ktoré sa majú v rámci operácie dodávať, finančného plánu a časového obmedzenia jeho realizácie.“

10 Článok 46 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014, nazvaný „Finančné hospodárenie, zrušenie záväzku, preskúmanie a schvaľovanie účtov, ukončenie a finančné opravy“, v odseku 6 stanovuje:

„Pokiaľ ide o finančné opravy a vymáhanie, uplatňuje sa článok 85, článok 122 ods. 2 a články 143 až 147 nariadenia [č. 1303/2013]. Uplatňuje sa aj článok 27 ods. 2 a 3 nariadenia [č. 1299/2013].“

Nariadenie (EÚ, Euratom) 2018/1046

11 Článok 61 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1), nazvaný „Konflikt záujmov“, stanovoval:

„1. Účastníci finančných operácií v zmysle kapitoly 4 tejto hlavy a iné osoby vrátane národných orgánov na akejkoľvek úrovni, ktoré sú zapojené do plnenia rozpočtu na základe priameho, nepriameho a zdieľaného riadenia vrátane jeho prípravných aktov, auditu alebo kontroly, nesmú podniknúť žiadne kroky, ktoré môžu priviesť ich vlastné záujmy do konfliktu so záujmami Únie. Prijímajú tiež vhodné opatrenia na predchádzanie konfliktu záujmov pri činnostiach, ktoré patria do ich zodpovednosti, a na riešenie situácií, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov.

2. Ak existuje riziko konfliktu záujmov týkajúce sa člena personálu národného orgánu, dotknutá osoba postúpi záležitosť svojmu priamemu nadriadenému. Ak takéto riziko existuje vo vzťahu k personálu, na ktorý sa vzťahuje služobný poriadok, dotknutá osoba postúpi záležitosť príslušnému povoľujúcemu úradníkovi vymenovanému delegovaním. Príslušný priamy nadriadený alebo povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním písomne potvrdí, či došlo ku konfliktu záujmov. Ak došlo ku konfliktu záujmov, menovací orgán alebo príslušný národný orgán zabezpečí, aby dotknutá osoba ukončila všetky činnosti v tejto záležitosti. Príslušný povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním alebo príslušný národný orgán zabezpečia, aby sa v súlade s platným právom vykonali akékoľvek ďalšie vhodné kroky.

3. Na účely odseku 1 dochádza ku konfliktu záujmov vtedy, keď je ohrozený nestranný a objektívny výkon funkcií účastníka finančnej operácie alebo inej osoby uvedených v odseku 1 z rodinných alebo citových dôvodov, z dôvodov politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného priameho alebo nepriameho osobného záujmu.“

Bulharské právo

12 Článok 70 Zakon za upravlenije na sredstvata ot evropejskite fondove pri spodeleno upravlenije (zákon o riadení prostriedkov z európskych fondov so zdieľaným riadením, DV č. 101 z 22. decembra 2015) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Finančnú podporu z európskych fondov so zdieľaným riadením možno zrušiť v celom rozsahu alebo sčasti vykonaním finančnej opravy z nasledujúcich dôvodov:

(1) v prípade konfliktu záujmov v zmysle článku 61 nariadenia [2018/1046], pokiaľ ide o príjemcu;

…“

13 Článok 73 ods. 1 tohto zákona znie takto:

„Finančná oprava sa stanoví, pokiaľ ide o jej základ a výšku, odôvodneným rozhodnutím vedúceho riadiaceho orgánu, ktorý schválil projekt.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 Dňa 4. novembra 2020 došlo k uzavretiu zmluvy o grante medzi riadiacim orgánom a Opština Babušnica (obec Babušnica, Srbsko), ktorá bola určená za hlavného partnera. Predmetom tejto zmluvy bolo poskytnutie grantu zo strany riadiaceho orgánu na realizáciu projektu „Cezhraničná kultúrna sieť pre spoločnú budúcnosť“, ktorý bol financovaný na základe programu cezhraničnej spolupráce INTERREG IPA Bulharsko – Srbsko na roky 2014 – 2020 v rámci nástroja IPA II.

15 Obec Babušnica ako hlavný partner získala v súlade s článkom 1 uvedenej zmluvy predmetné financovanie a prevzala zodpovednosť za realizáciu tohto projektu. V tejto súvislosti bola voči riadiacemu orgánu zodpovedná za všetky spôsobené nezrovnalosti vrátane tých, ktorých sa dopustili partneri, ako aj za vrátenie všetkých dlžných súm tomuto orgánu v prípade nezrovnalosti.

16 NOV ŽIVOT 1919 je v rámci uvedeného projektu partnerom.

17 Dňa 27. apríla 2021 NOV ŽIVOT 1919 uzavrelo zmluvu o poskytovaní služieb s poskytovateľom služieb „Centăr za profesionalno obučenie i orientirane“ EOOD v rámci realizácie daného projektu.

18 V nadväznosti na oznámenie o podozrení z nezrovnalosti riadiaci orgán konštatoval existenciu konfliktu záujmov v zmysle článku 61 nariadenia 2018/1046 medzi osobou, ktorú NOV ŽIVOT 1919 označilo za koordinátora predmetného projektu, a osobou pridruženou k tomuto poskytovateľovi služieb.

19 Keďže riadiaci orgán tento konflikt záujmov kvalifikoval ako „nezrovnalosť“ v zmysle článku 2 bodu 36 nariadenia č. 1303/2013, vedúci tohto orgánu rozhodnutím z 20. apríla 2023 (ďalej len „rozhodnutie o finančnej oprave z 20. apríla 2023“) prijal vo vzťahu k centru NOV ŽIVOT 1919 finančnú opravu vo výške 100 % oprávnených výdavkov financovaných z EŠIF podľa zmluvy o poskytovaní služieb uvedenej v bode 17 tohto rozsudku.

20 NOV ŽIVOT 1919 podalo proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Administrativen săd Sofija-oblast (Správny súd Sofia-okolie, Bulharsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom spochybnilo existenciu uvedeného konfliktu záujmov.

21 Tento súd uvádza, že podľa vnútroštátnej judikatúry má dotknutý riadiaci orgán právomoc konštatovať nezrovnalosť, ktorej sa dopustili príjemcovia so sídlom na území Bulharskej republiky, a teda prijať finančnú opravu, ako to bolo v prejednávanej veci. Daná právomoc sa vzťahuje tak na prípady nezrovnalosti, ktorej sa dopustil hlavný príjemca alebo hlavný partner, ako aj na prípady nezrovnalosti, ktorej sa dopustili príjemca alebo partner, ktorí nie sú týmto hlavným príjemcom alebo hlavným partnerom. Uvedená právomoc je však územne obmedzená, keďže sa vyžaduje, aby osoba, ktorá sa dopustila nezrovnalosti, mala sídlo na území Bulharskej republiky.

22 V tejto súvislosti daný súd uvádza, že v spore, ktorý mu bol predložený, sa hlavný partner, ktorému nebolo určené rozhodnutie o finančnej oprave z 20. apríla 2023, nezúčastnil ani na správnom konaní vo veci stanovenia tejto finančnej opravy, ani na súdnom konaní o jej neplatnosť, a to z dôvodu, že má sídlo na území Srbskej republiky.

23 Keďže tento hlavný partner prevzal zodpovednosť za vykonanie celého predmetného projektu, vrátane nezrovnalostí, ktorých sa dopustili partneri v rámci zmluvy o grante uvedenej v bode 14 tohto rozsudku, rozhodnutie o finančnej oprave z 20. apríla 2023 sa ho údajne bezprostredne týka. Na riešenie tohto sporu je teda podľa súdu nevyhnutné stanoviť, či adresátom daného rozhodnutia mal byť uvedený hlavný partner, a prípadne či sa mu malo zaručiť právo zúčastniť sa na správnom konaní, ktoré viedlo k prijatiu predmetného rozhodnutia, a na súdnom konaní o jeho neplatnosť.

24 Za týchto podmienok Administrativen săd Sofija-oblast (Správny súd Sofia-okolie) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Bráni článok 40 vykonávacieho nariadenia [č. 447/2014] v prípadoch cezhraničnej spolupráce medzi členským štátom a príjemcom nástroja predvstupovej pomoci (‚IPA II‘) pre obdobie 2014 – 2020 nariadeniu finančnej opravy v neprospech hospodárskeho subjektu, ktorý mal porušiť právo tým, že sa dopustil nezrovnalosti, ktorý však nie je hlavným príjemcom, a teda nie je subjektom, ktorý prebral zodpovednosť za uskutočnenie celej operácie?

2. V prípade, ak je odpoveď na prvú otázku kladná, zaručujú v takýchto prípadoch cezhraničnej spolupráce články 41 a 47 [Charty základných práv] hlavnému príjemcovi právo zúčastniť sa na konaní o nariadení finančnej opravy a súdneho konania o napadnutí tohto správneho aktu, voči orgánu, ktorý je podľa príslušného programu pre cezhraničnú spoluprácu zodpovedný za uskutočnenie finančnej opravy, a to bez ohľadu na jeho sídlo, a umožňujú uvedené ustanovenia obmedzenia, ako ich upravuje judikatúra vnútroštátnych súdov v konaní vo veci samej, ktoré účastníkom konania toto právo účasti odopierajú?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

25 Na úvod treba uviesť, že vnútroštátny súd vo svojej prvej otázke výslovne uviedol článok 40 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014. Tento článok sa nachádza v kapitole II, nazvanej „Cezhraničná spolupráca medzi členskými štátmi a príjemcami v rámci IPA II“, v rámci hlavy VI tohto vykonávacieho nariadenia, nazvanej „Cezhraničná spolupráca“. Táto kapitola obsahuje článok 46 uvedeného vykonávacieho nariadenia, nazvaný „Finančné hospodárenie, zrušenie záväzku, preskúmanie a schvaľovanie účtov, ukončenie a finančné opravy“, ktorý v odseku 6 druhej vete najmä stanovuje, že sa uplatňuje aj článok 27 ods. 2 nariadenia č. 1299/2013.

26 Treba teda konštatovať, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 40 a článok 46 ods. 6 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014 v spojení s článkom 27 ods. 2 nariadenia č. 1299/2013 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby riadiaci orgán so sídlom v členskom štáte zúčastňujúcom sa na programe cezhraničnej spolupráce v rámci nástroja IPA II adresoval rozhodnutie o finančnej oprave len hospodárskemu subjektu, ktorý sa dopustil nezrovnalosti v zmysle článku 2 bodu 36 nariadenia č. 1303/2013, hoci v rámci tohto programu bol určený hlavný príjemca, zodpovedný za vykonanie celej predmetnej operácie vrátane vrátenia všetkých neoprávnene vyplatených súm, ktorý však nemá sídlo v tomto členskom štáte.

27 Na úvod treba pripomenúť, že podľa článku 2 bodu 36 nariadenia č. 1303/2013 nezrovnalosť v zmysle tohto ustanovenia predstavuje akékoľvek porušenie práva Únie alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, ktorý sa zúčastňuje na vykonávaní ESIF, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie rozpočtu Únie zaťažením rozpočtu Únie neoprávnenou výdavkovou položkou.

28 Navyše článok 143 ods. 1 tohto nariadenia, uplatniteľný v súlade s článkom 46 ods. 6 prvou vetou vykonávacieho nariadenia č. 447/2014, najmä stanovuje, že členské štáty sú v prvom rade zodpovedné za vyšetrovanie nezrovnalostí a uskutočňovanie požadovaných finančných opráv a vymáhanie. Ako sa to na tento účel uvádza v odseku 2 tohto článku 143, členské štáty vykonajú požadované finančné opravy v súvislosti s individuálnymi alebo systémovými nezrovnalosťami zistenými v operáciách alebo operačných programoch.

29 V žiadnom z ustanovení nariadenia č. 1303/2013 sa však neuvádzajú pravidlá týkajúce sa vymedzenia adresátov aktu o finančnej oprave.

30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že povinnosť vrátiť výhodu neoprávnene získanú v dôsledku nezrovnalosti nie je sankciou, ale len jednoduchým dôsledkom zistenia, že podmienky požadované na získanie výhody vyplývajúcej z právnej úpravy Únie neboli splnené, čím sa poskytnutá výhoda stala neoprávnenou (rozsudok z 1. októbra 2020, Elme Messer Metalurgs, C-743/18, EU:C:2020:767, bod 64 a citovaná judikatúra).

31 Z toho vyplýva, že vrátenie výhody neoprávnene získanej v dôsledku nezrovnalosti v zmysle článku 2 bodu 36 nariadenia č. 1303/2013 sa nemusí nevyhnutne požadovať od subjektu, ktorý sa dopustil tejto nezrovnalosti.

32 Článok 40 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014, nazvaný „Príjemcovia“, navyše v odseku 1 stanovuje, že ak pre operáciu v rámci programu cezhraničnej spolupráce existujú viacerí príjemcovia, jeden z nich je určený všetkými príjemcami ako hlavný príjemca. Hlavný príjemca

podľa tohto článku 40 ods. 2 písm. b) preberá zodpovednosť za zabezpečenie vykonávania celej operácie. V súlade s uvedeným článkom 40 ods. 2 písm. c) navyše dbá na to, aby výdavky predložené všetkými príjemcami vznikli pri vykonávaní operácie, aby zodpovedali činnostiam dohodnutým medzi všetkými príjemcami a aby boli v súlade s kritériami uvedenými v dokumente poskytnutom riadiacim orgánom, ako sa to uvádza v článku 40 ods. 6.

33 Podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia riadiaci orgán poskytne hlavnému alebo jedinému príjemcovi pre každú operáciu, pokiaľ spĺňa podmienky stanovené v článku 40 ods. 5 tohto vykonávacieho nariadenia, dokument obsahujúci podmienky, ktoré táto operácia musí spĺňať na účely získania podpory, vrátane osobitných požiadaviek týkajúcich sa produktov alebo služieb, ktoré sa majú dodávať, finančného plánu a lehoty na vykonanie.

34 Z toho vyplýva, že na rozdiel od ostatných príjemcov pomoci má hlavný príjemca osobitný vzťah s riadiacim orgánom, pričom je jeho priamym partnerom.

35 Tento výklad je podporený článkom 27 ods. 2 nariadenia č. 1299/2013, ktorý stanovuje, že riadiaci orgán zabezpečí, aby sa každá suma vyplatená v dôsledku nezrovnalosti vymáhala od hlavného alebo jediného príjemcu, a že príjemcovia vrátia hlavnému príjemcovi všetky neoprávnene vyplatené sumy.

36 Ak bol teda hlavný príjemca určený v súlade s článkom 40 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014, riadiaci orgán je povinný vymáhať všetky sumy od neho, a nie od iného príjemcu.

37 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že obec Babušnica uzavrela zmluvu o grante s riadiacim orgánom, že bola určená za hlavného partnera a že v tomto postavení bola voči riadiacemu orgánu zodpovedná za všetky spôsobené nezrovnalosti, ako aj za vrátenie všetkých dlžných súm tomuto orgánu v prípade nezrovnalosti, pričom predmetnej nezrovnalosti sa dopustilo centrum NOV ŽIVOT 1919, ktoré je partnerom v rámci projektu „Cezhraničná kultúrna sieť pre spoločnú budúcnosť“.

38 Vzhľadom na finančnú zodpovednosť, ktorá v súlade s článkom 27 ods. 2 nariadenia č. 1299/2013 prináleží hlavnému príjemcovi a ktorá spočíva vo vrátení všetkých neoprávnene vyplatených súm, ako aj vzhľadom na postavenie takéhoto príjemcu ako priameho partnera dotknutého riadiaceho orgánu treba konštatovať, že pokiaľ sa rozhodnutie o finančnej oprave priamo dotýka záujmov hlavného príjemcu, toto rozhodnutie mu musí byť určené.

39 V tejto súvislosti okolnosť uvádzaná vnútroštátnym súdom, podľa ktorej riadiaci orgán nemá právomoc adresovať finančnú opravu dotknutému hlavnému príjemcovi, teda obci Babušnica, nemôže túto povinnosť zmeniť.

40 Z uvedeného vyplýva, že na prvú otázku treba odpovedať tak, že článok 40 a článok 46 ods. 6 vykonávacieho nariadenia č. 447/2014 v spojení s článkom 27 ods. 2 nariadenia č. 1299/2013 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby riadiaci orgán so sídlom v členskom štáte zúčastňujúcom sa na programe cezhraničnej spolupráce v rámci nástroja IPA II adresoval rozhodnutie o finančnej oprave len hospodárskemu subjektu, ktorý sa dopustil nezrovnalosti v zmysle článku 2 bodu 36 nariadenia č. 1303/2013, hoci v rámci tohto programu bol určený hlavný príjemca, zodpovedný za vykonanie celej predmetnej operácie vrátane vrátenia všetkých neoprávnene vyplatených súm, ktorý však nemá sídlo v tomto členskom štáte.

O druhej otázke

41 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku netreba odpovedať na druhú otázku.

O trovách

42 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 40 a článok 46 ods. 6 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 447/2014 z 2. mája 2014 o osobitných pravidlách pre vykonávanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 231/2014, ktorým sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA II), v spojení s článkom 27 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1299/2013 zo 17. decembra 2013 o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia tomu, aby riadiaci orgán so sídlom v členskom štáte zúčastňujúcom sa na programe cezhraničnej spolupráce v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA II) adresoval rozhodnutie o finančnej oprave len hospodárskemu subjektu, ktorý sa dopustil nezrovnalosti v zmysle článku 2 bodu 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, hoci v rámci tohto programu bol určený hlavný príjemca, zodpovedný za vykonanie celej predmetnej operácie vrátane vrátenia všetkých neoprávnene vyplatených súm, ktorý však nemá sídlo v tomto členskom štáte.

Podpisy